

# Statushouders en wereldburgers aan de slag in het onderwijs

Hoogopgeleide, geïnteresseerde en geschikte statushouders en andere wereldburgers krijgen een opleiding tot tweedegraads docent in een tekortvak



## DOEL

- Problemen in tekortvakken oplossen door statushouders te interesseren voor een baan in het onderwijs
- Statushouders een kans geven om in Nederland een leven op te bouwen

Harry Rorije: "Onder statushouders zijn mensen met een bevoegdheid en jarenlange ervaring als docent in het land van herkomst. In Nederland kunnen we hen goed gebruiken in het oplossen van het lerarentekort. Maar het is ook belangrijk om ze hier een kans te geven. In hun eigen land hadden ze een hoge sociale status als docent. Ze komen met ellende hier en beginnen hier onderaan. Door in het onderwijs te werken komen ze uit hun sociale isolement en hun Nederlands gaat met sprongen vooruit. Het project gaat ook om sociale innovatie."

## Deelnemende partijen

"We vroegen in het bestaande onderwijspact Utrecht Leert wie van de schoolbestuurders een oriëntatieplek wilde bieden aan een statushouders. Meerdere scholengroepen wilden dat. Utrecht Leert is het regionale samenwerkingsverband van 20 schoolbesturen en drie lerarenopleidingen uit de hele provincie om het lerarentekort aan te pakken."

Verschillende scholengroepen uit regio Utrecht, onder andere  
Nuovo Scholengroep - Utrecht  
Willibrord Stichting - Utrecht  
CVO Groep - Zeist  
Cals College - Nieuwegein en IJsselstein  
Hogeschool Utrecht - Utrecht



## ACTIVITEITEN

- Een aangepast schakeltraject met lerarenroute
- Gepersonaliseerde leertrajecten

“We dachten in het begin dat statushouders een zij-instroomtraject zouden kunnen doen, maar dan moeten ze een hbo- of gelijkwaardig diploma hebben. Vaak worden diploma's van docenten uit een ander land hier lager gewaardeerd. Bovendien duren zij-instroomtrajecten maximaal twee jaar. Dat redden ze vaak niet. De meeste statushouders hebben veel meegemaakt; daarom hebben ze meer begeleiding nodig dan gewone zij-instromers.

In het eerste jaar pasten we de bestaande pre-bachelor<sup>1</sup> aan. Het onderdeel loopbaanoriëntatie lieten we vallen. Deze mensen wisten al wat ze wilden, ze waren al docent. In plaats daarvan voegden we een specifieke lerarenroute toe. Daarin werden ze voorbereid op voor de klas staan. Behalve schooltaal en vaktaal leerden ze hoe het Nederlandse onderwijssysteem in elkaar zit en kregen ze een oriëntatie op vmbo, mavo, havo, vwo en mbo om te kijken: welk schooltype past bij jou? In de tweede helft van het jaar liepen ze een ministage van een dag in de week en werden ze begeleid bij het vinden van een baan. Samen met Utrecht Leert organiseerden we speeddates van kandidaten en vo-scholen. De eerste twee modules van de lerarenopleiding zitten ook in dit traject. Als ze dan daadwerkelijk aan de lerarenopleiding beginnen, hebben ze inhoudelijk al een voorsprong.

Het uitgangspunt is gepersonaliseerd leren, dus maatwerk. Per persoon bekijken we: wat heb jij nodig om in Nederland volwaardig voor de klas te staan? Een docent biologie uit Brazilië moest bijvoorbeeld vakkennis opdoen over het Nederlandse landschap met zijn flora en fauna. Sommigen hebben een soort sollicitatietraining nodig om zich goed voor te bereiden op die speeddates. Dat onderdeel verzorgt UAF, de stichting voor vluchteling-studenten, op ons verzoek.

In het tweede jaar lieten we niet alleen statushouders toe, maar ook niet-vluchtelingen met een onderwijsbevoegdheid in het land van herkomst. Die vroegen zelf of ze mee konden doen. ‘Wereldburgers’ noemden we ze. Ze kregen een apart traject met alleen de lerarenroute. Het aangepaste schakeltraject van het eerste jaar moesten we weer verder aanpassen.”

### Werving

“Via UAF, Vluchtelingenwerk en het netwerk van Turkse statushouders verspreidden we uitnodigingen voor een voorlichtingsbijeenkomst. Daar kwamen 35 mensen op af. Met 20 mensen hadden we een intakegesprek. Om verschillende redenen konden we een aantal mensen niet toelaten. Sommigen woonden ver weg en vier dagen per week naar Utrecht gaan zou te belastend zijn. Van anderen was het taalniveau te laag; die adviseerden we om nog een jaar verder te werken aan hun taal. Of ze konden de pre-bachelor niet betalen; dat zou vanuit het inburgeringsgeld van DUO moeten, maar sommigen hadden dat al besteed.”

## OPBRENGSTEN

- Zes statushouders in de lerarenopleiding
- Een kans op een nieuw leven voor statushouders



“Van de groep van het eerste jaar gingen er zes door na het schakeltraject. Van die zes waren er vijf statushouder en één wereldburger. Ze waren geen van allen bevoegd. Twee van hen konden op hun stageschool aan de slag als onderwijsassistent. We hoopten dat ze allemaal op hun stageschool konden blijven, maar dat was niet zo. Dat er zes aan de lerarenopleiding begonnen, vind ik een waanzinnig goede opbrengst.

In het tweede jaar kwamen er 100 mensen uit het hele land op de voorlichting. De informatie over het traject was in allerlei netwerken rondgegaan. Ook toen deden we 20 intakes. Van die groep begonnen vier bevoegde mensen aan het traject. Die zijn inmiddels allemaal uitgevallen, niet omdat het traject niet voldoet, maar door persoonlijke omstandigheden als verhuizing en psychische problematiek.”

<sup>1</sup> De pre-bachelor of schakeljaar is een onderwijsprogramma speciaal bedoeld voor studenten die nog niet voldoen aan de toelatingseisen van een hbo-opleiding. Gedurende een studiejaar wordt de student voorbereid op een opleiding in het Nederlandse hbo. Een pre-bachelor wordt vaak ingezet bij ‘studenten’ met een vluchtelingachtergrond.

“We hopen de terughoudendheid bij meer bestuurders en scholen weg te nemen.”



## GROOTSTE SUCCES

### • De enige kans voor statushouders

“We hebben deze mensen iets te bieden, daar zijn we trots op. Hun gedrevenheid om in Nederland te slagen en als docent aan het werk te kunnen is groot. Ik heb veel waardering voor wat ze willen doen. Dit is hun enige kans. Verder zijn er voor hen geen mogelijkheden in Midden-Nederland om aan een nieuwe carrière te werken op het niveau dat ze gewend waren. Het verhaal van Elly uit Iran bijvoorbeeld [link naar <https://utrechtleert.nl/succesverhalen/test-bericht-vo/>] laat goed zien wat het oplevert. Ze werd onderwijsassistent in een bovenformatieve functie en geeft onder meer individuele begeleiding aan leerlingen. Het gaat stukken beter met haar. Ze werkt weer in haar vak, ze voelt zich gezien en ze maakt zich nuttig.”

## LEERPUNTEN

### • Bestuurders en scholen beter betrekken

“Er is commitment van bestuurders en scholen, dachten we, scholen willen wel statushouders aannemen. Dat was een inschattingsfout. Scholen zijn voor gewone zij-instromers al terughoudend, want die moeten ze vaak bovenformatief aanstellen en niet elk bestuur heeft de middelen daarvoor. Ze stonden positief tegenover ons plan, maar we wisten niet hoeveel bovenformatieve plekken ze precies konden bieden. Dat hadden we ook niet gevraagd. We zijn blij met de bestuurders en scholen die het wel aandurven. Door goede praktijkvoorbeelden hopen we de terughoudendheid bij meer bestuurders en scholen weg te nemen en ze er beter bij te betrekken.”



## HOE IS HET NU?

- Derde groep begonnen
- Nieuwe activiteiten in de maak
- Meer lerarenopleidingen met aandacht voor statushouders



“In september 2020 begon een nieuwe groep van negen deelnemers. Vijf studenten doen de hele pre-bachelor, de andere vier volgen alleen de maatwerklerarenroute die we in het tweede jaar ontwikkelden. Eén is inmiddels gestopt, die vindt het werken met jongeren die alles recht voor zijn raap zeggen zwaar. UAF levert een financiële bijdrage aan dit traject, omdat we het als Hogeschool Utrecht niet meer konden financieren. We hadden gehoopt dat er vanuit de RAL- en RAP-plannen meer mogelijk zou zijn voor statushouders, maar ze komen er niet in voor. We hebben de angst nog niet kunnen wegnemen bij bestuurders en scholen.

We hebben nu contact met een groep van 120 Turkse statushouders met een achtergrond als wiskundedocent en wiskundedocenten zijn moeilijk te vinden. Bijna allemaal hebben ze een bevoegdheid gekregen van DUO; ze zouden zo voor de klas kunnen. Omdat deze Turkse wiskundedocenten een vergelijkbare achtergrond hebben, kunnen we ze allemaal hetzelfde programma aanbieden. Door de schaalgrootte is het financieel aantrekkelijker. We overleggen nu met Utrecht Leert of scholen ze een plek kunnen bieden. Verder denken we op verzoek van Haagse schoolbesturen over een passend traject voor een groep Haagse statushouders.

Er is nu landelijk meer aandacht voor deze groep. Hogeschool Utrecht en de Hogeschool van Amsterdam zijn er als eersten mee begonnen. Daarna sloot Windesheim in Almere zich aan en Hogeschool Rotterdam gaat beginnen. Met deze lerarenopleidingen hebben we drie keer per jaar overleg. We wisselen uit welke trajecten we hebben, wat we aanpassen en waarom. Zo leren we van elkaar.”

Deze projecten hebben cofinanciering ontvangen uit de Stimuleringsregeling regionale aanpak lerarentekort voortgezet onderwijs van Voion en de Stimuleringsregeling oriëntatietrajecten zij-instromers (2018/2019). De verhalen van alle projecten die via deze regeling subsidie hebben ontvangen worden gebundeld in een online publicatie.

